

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
SCHOOLS ADMINISTRATION STRATEGY FOR STRENGTHEN THE MORALITY,
ETHICS OF VOLUNTEERISM IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE IN BANGKOK

พระครูวินัยธรวุฒิชัย ชยวุฒโฒ (เพชรทองมา)*

Phrakru Vinayathornwuttichai Chayawuttho (Phetthongma)

ดร.สุชาลีนี้ แสงมุกดา**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อพัฒนา
กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร 3) เพื่อประเมินรับรองกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดย
ใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) แบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
(Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร จำนวน 119 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน
และครู จำนวน 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบ
ประเมินและรับรอง โดยใช้แบบสอบถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง
(IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
ผลการวิจัยพบว่า 1) มีสภาพการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา ใน 4
แนวทาง คือ 1.1) ด้านส่งเสริมนโยบายพัฒนาจิตอาสา 1.2) ด้านการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา 1.3) ด้าน
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา และ 1.4) ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสู่จิตอาสา ทุกแนวทางมี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรม

* นักศึกษาหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ด้านจิตอาสา มี 4 กลยุทธ์ 12 กลยุทธ์ย่อย และ 72 กลวิธี และ 3) ผลการประเมินในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 จึงสรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน, เสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรม, จิตอาสา

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study management conditions that Schools Administration for Strengthen the Morality Ethics of Volunteerism in Schools Under the Secondary Educational Service Area Office in Bangkok 2) to develop strategic management model for Strengthen the Morality Ethics of Volunteerism in Schools Under the Secondary Educational Service Area Office in Bangkok, and 3) to assess and certify the Strengthen the Morality Ethics of Volunteerism in Schools Under the Secondary Educational Service Area Office in Bangkok. The descriptive research and mixed research method was used in the study from 480 samples of 119 special education schools. The research instruments were semi-structured interviews, questionnaires, and confirmation or certification forms through 5-rating scale questionnaires by IOC; 0.60- 1.00 discriminatory power equal to 0.34- 0.85 with confidential level at 0.98. The data were analyzed by descriptive statistics including frequency distribution, percentage, arithmetic mean, standard deviation through statistical computer package. The results of this research revealed that: 1) The average is at a high level were 4 strengthen for developing students public mind include; 1.1) Strategy to promote volunteerism development policy, 1.2) Integrated learning strategy, 1.3) Strategy for participation in volunteer activities and 1.4) Moral promotion strategy ethics for volunteering 2) the develop strategic management model for strengthen the morality ethics of volunteerism in schools under the secondary educational service area office in Bangkok include; of 4 strategies, 12 sub strategies and 72 techniques and 3) The results of assessment and approval of the model in terms of accuracy, suitability, possibility and benefits from 17 experts were at a high level with a figure at 4.48 It could be concluded that the model was above the specified criteria and approved

Keywords : Schools Administration Strategy, Strengthen the Morality Ethics, Volunteerism

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมจะน่าอยู่ หากทุกคนรู้จัก “ให้” มากกว่า “รับ” มีคนจำนวนมากที่พร้อมจะเป็น “ผู้ให้” และรังสรรค์สิ่งดี ๆ เพื่อสร้างความสุข สร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ จากสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง ผ่านกระแสโลกาภิวัตน์ เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทำให้ประเทศไทยเร่งพัฒนาประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมเกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ขณะเดียวกันก็เผชิญกับความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เกิดความเห็นแก่ตัวแสวงหาแต่ความสุข ปัญหาที่เกิดขึ้นเห็นได้ว่าคนไทยมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกน้อยลง อาจเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูจากวัยเด็ก และพฤติกรรมการเล่นแบบ เพราะเด็กสามารถรับรู้สิ่งที่ติงามผ่านกระบวนการช้ดเกลาทางสังคมได้จากสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: อักษรไทย) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้จำนวน 5 ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งจาก 5 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งรายละเอียดในยุทธศาสตร์นี้ได้ระบุไว้ถึงการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม นำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน ด้วยการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ติงาม มีจิตสำนึกสาธารณะ มีสติปัญญา เพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่แรงงาน แรงผลิตนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการองค์ความรู้ท้องถิ่นและสมัยใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี)

แต่สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการหลั่งไหลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ สื่อสารมวลชนอื่น ๆ ทั้งสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวนมากมีความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระแสความเจริญนี้ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ทำให้เกิดการปรับตัวมีการแข่งขันเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้นเกิด ปัจจุบันศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม กำลังเป็นปัญหาอย่างมากในสังคมไทย ทั้งนี้สืบเนื่องจากการพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา มุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญผนวกกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสารสนเทศ รวมทั้งการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อ

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนความไม่สมดุลระหว่างความเจริญด้านวัตถุและความเจริญด้านจิตใจของประชาชน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยในสังคมไทย ทำให้มีการปรับตัวด้านการแข่งขันสูงขึ้น และมีค่านิยมทางด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ เกิดการเอาเปรียบเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม เป็นสังคมที่เกิดความสับสน เหลื่อมล้ำ แยกแยะ แบ่งฝักแบ่งฝ่าย และนำไปสู่ความถดถอยขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดสมดุลทั้งด้านจิตใจและวัตถุโดยมีความโน้มเอียงไปนิยมวัตถุมากกว่าจิตใจ ดังนั้น ความสำนึกต่อส่วนรวมจึงลดน้อยลงทุกวัน (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. 2551. คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.) สอดคล้องกับ สุริยเดว ทรีปาตี (สุริยเดว ทรีปาตี. 2557. ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยที่มีความอ่อนแอ. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563 จาก <http://www.thaihealth.or.th/tag/สุริยเดว%20ทรีปาตี>) ได้บรรยายในงานมหกรรมเวทีสาธารณะเพื่อการสร้างส่วนรวม ได้กล่าวว่า เด็กไทยเป็นโรคภาวะคุ้มกันบกพร่องทางสังคม ระบบการศึกษาแบบแพ้คัดออกทำให้เด็กต้องแข่งขันสูง ขาดน้ำใจและจิตอาสา ผลการสำรวจของสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พบว่า เด็กไทยทั่วประเทศมีจิตอาสาเพียง 34 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ เพราะสังคมมุ่งเน้นให้เด็กเก่งเรียนมากจนทำให้ไม่มีเวลาช่วยเหลือสังคม

จิตอาสา (Volunteer Mind) จึงเป็นคุณลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่สังคมในปัจจุบันนี้กำลังต้องการ สังคมต่างมุ่งหวังให้บุคคลยึดถือและนำมาประพฤติปฏิบัติ ซึ่งแสดงออกโดยมีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละให้กับคนอื่นอย่างเต็มใจ การดูแลใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน จิตอาสาจึงเป็นคุณธรรม จริยธรรม ที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2562. การวิจัยและพัฒนาารูปแบบกลไกการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด) ได้กล่าวว่า การสร้างวินัยด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้แก่เยาวชน ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการวางพื้นฐานการมีวินัยที่เป็นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม สถานศึกษาจะต้องมีการออกแบบการสร้างวินัยให้นักเรียนได้อย่างหลากหลาย มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียนสอดคล้องกับบริบทสังคมไทย สามารถเสริมสร้างวินัยได้ทั้งในรูปแบบการบูรณาการในกลุ่มสาระวิชาและในกิจกรรมพัฒนานักเรียน หากสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญและช่วยเสริมสร้างวินัยในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมา จะทำให้นักเรียนเกิดลักษณะเป็นผู้ที่มีวินัย มีลักษณะนิสัยในการควบคุมตนเอง สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้มีความซื่อสัตย์ มีจิตอาสา เสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษากลยุทธ์มาพัฒนาในการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการจัดกิจกรรมและแนวทางการพัฒนาแก่นักเรียนและทราบ

ถึงศักยภาพและความพร้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพรู้จักเสียสละ ร่วมมือทำประโยชน์ต่อส่วนรวมและอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของนักเรียนที่เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารโรงเรียน ส่งผลถึงการสร้างทรัพยากรที่เป็นอนาคตของชาติให้เป็นคนดีที่มีคุณภาพต่อสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินรับรองกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำถามของการวิจัย

1. สภาพการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร
2. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรมีรูปแบบกลยุทธ์เป็นอย่างไร
3. การประเมินและรับรองกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นประโยชน์ และเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา ว่าอยู่ในระดับใด และมีผลการประเมินรับรองผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดหรือไม่

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. เป็นแนวทางนำรูปแบบกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทาง คุณธรรม จริยธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้สถาบันการศึกษาอื่น ๆ นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา
2. ได้แนวทางและนำผลที่ได้เพื่อประเมินและรับรองกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตอาสาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน เพื่อพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้น จำนวน 119 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2562 โดยใช้เกณฑ์ตามตารางของ Krejcie and Morgan เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยการสุ่มและใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนหรือขนาดของนักเรียนในโรงเรียนแต่ละเขตพื้นที่แล้วเทียบบัญญัติไตรยางค์กับกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของนักเรียน ได้จำนวน 99 แห่ง โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครู รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 582 รูป/คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรม จริยธรรมด้านจิตอาสา ได้ 4 กลยุทธ์หลัก และมี 12 กลยุทธ์ย่อย ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 ด้านส่งเสริมนโยบายพัฒนาจิตอาสา มี 3 กลยุทธ์ย่อย คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในด้านการพัฒนาจิตอาสา 2) การจัดทำแผนงานและนโยบายในการส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสา และ 3) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนากิจกรรมจิตอาสา

กลยุทธ์หลักที่ 2 ด้านการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา มี 3 กลยุทธ์ย่อย คือ 1) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเพื่อบูรณาการสู่จิตอาสา 2) ส่งเสริมกิจกรรมด้านจิตอาสาทั้งในและนอกห้องเรียน และ 3) ส่งเสริมและพัฒนาการวัดประเมินผลจิตอาสาตามสภาพจริง

กลยุทธ์หลักที่ 3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา มี 3 กลยุทธ์ย่อย คือ 1) การส่งเสริมโครงสร้างและพัฒนาทักษะผู้นำเน้นจิตอาสา 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในกิจกรรมสู่จิตอาสา 3) พัฒนาเครือข่ายสถานักเรียนเน้นปลูกจิตอาสาอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์หลักที่ 4 ด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสู่จิตอาสา มี 3 กลยุทธ์ย่อย คือ 1) กิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะและค่านิยมจิตอาสา 2) กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะการเรียนรู้สู่จิตอาสา และ 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและเสริมทักษะดำรงชีวิตเน้นจิตอาสา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ชุด 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการและด้านการบริหารการศึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถาม 2) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) ชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และ 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านวิชาการและด้านการบริหารการศึกษา เพื่อประเมินรับรองและศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปการวิจัย

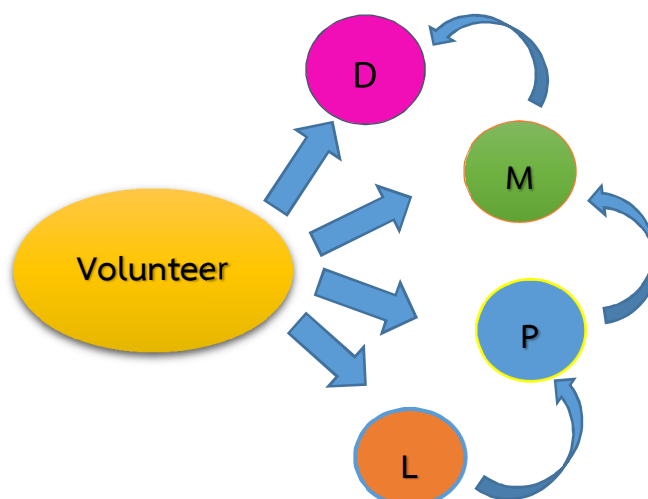
การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาสภาพกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มี 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) ด้านส่งเสริมนโยบายพัฒนาจิตอาสา 2) ด้านการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา 3) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา และ 4) ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสู่จิตอาสา

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์ 12 กลยุทธ์ย่อย และ 72 กลวิธี

3. การประเมินและรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน พบว่า ผลการประเมินและรับรองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.48 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.51 โดยเรียงคะแนนจากด้านที่มีค่ามากที่สุดไปหาน้อยสุด ดังนี้ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา ที่พัฒนาขึ้นประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์ 12 กลยุทธ์ย่อย และ 72 กลวิธี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ สรุปกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน ดังนี้

D (Development) ส่งเสริมนโยบายสู่จิตอาสา การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียนนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนนโยบายในการส่งเสริมเพื่อพัฒนาจิตอาสา ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจใน ด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน โดยที่ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างในการพัฒนาจิตอาสาอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบ มีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน แล้วจัดทำโครงการและจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนโครงการ และให้บุคลากรนำไปปฏิบัติในการสอดแทรกในการเรียน การสอนหรือบูรณาการเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งกลยุทธ์ในด้านส่งเสริมนโยบายสู่จิตอาสา ประกอบไปด้วย 1) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ 2) จัดทำแผนงานและนโยบาย และ 3) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนากิจกรรม

L (Learning) การเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา เมื่อผู้บริหารโรงเรียนได้ส่งเสริมนโยบายให้บุคลากรแล้ว บุคลากรต้องนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติโดยจัดการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสาให้กับนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน และประชุมชี้แจงในการจัดกิจกรรมจิตอาสาให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา เช่น จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในการเสริมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดให้มีพิธีเลี้ยงในการติดตามผลงานการจัดการเรียนรู้สู่บูรณาการจิตอาสา นอกจากนี้ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการวัด ประเมินผลในการพัฒนาด้านจิตอาสาตามสภาพจริง ซึ่งกลยุทธ์ในการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา ประกอบไปด้วย 1) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร 2) ส่งเสริมกิจกรรมด้านจิตอาสาทั้งในและนอกห้องเรียน และ 3) ส่งเสริมและพัฒนาการวัด ประเมินผลจิตอาสา

P (Participation) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา ในกลยุทธ์นี้ เมื่อผู้บริหารได้ส่งเสริมนโยบายและมีการพัฒนาการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา ผู้บริหารจะต้องมีแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมนักเรียน โดยมีการพัฒนาโครงการเครือข่ายสถานักเรียน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียนให้สอดคล้องกับกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียน เน้นการปลูกจิตอาสาอย่างยั่งยืนและชัดเจน โดยจัดให้มีการวางแผนการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร เอกชน และภาครัฐ เพื่อพัฒนาจิตอาสาโดยมีการเปิดเวทีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ภายใน-ภายนอกระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กร และเอกชน กลยุทธ์ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา ประกอบไปด้วย 1) ส่งเสริมโครงการและพัฒนาทักษะผู้นำจิตอาสา 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน และ 3) พัฒนาเครือข่ายสถานักเรียนเน้นปลูกจิตอาสาอย่างยั่งยืน

M (Morality and Ethics volunteer) ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสู่จิตอาสา ในกลยุทธ์นี้ เมื่อผู้บริหารได้มีการวางแผนนโยบายในการเรียนรู้และส่งเสริมส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนแล้ว ผู้บริหารจะต้องมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียนด้วย ในกลยุทธ์ด้านนี้ประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะและค่านิยมจิตอาสา 2) กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะการเรียนรู้สู่จิตอาสา และ 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและเสริมทักษะดำรงชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิต อาสาของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีสภาพการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์กลยุทธ์ในการวางแผนดำเนินงานในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการปลูกฝังส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสา ดูแลรับผิดชอบส่วนรวม และใช้สมบัติส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า โดยการเคารพสิทธิในการใช้ของของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554. แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย) ได้ให้แนวคิดของความสำคัญในการสร้างเด็กให้มีจิตอาสา โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 ว่า คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และปรับตัว ทักษะทางสังคมคุณธรรมจิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยวัฒน์ สุธิธีรัตน์ (ชัยวัฒน์ สุธิธีรัตน์. 2552. 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น) ที่ได้กล่าวว่า ถ้าคนในสังคมขาดจิตสาธารณะจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร อีกทั้งผลกระทบต่อชุมชนระดับประเทศ และระดับโลก ดังนั้น การส่งเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน เพราะการพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัยจะทำให้เด็กซึมซับแต่สิ่งที่ดี ๆ และทำเป็นนิสัยตลอดไป

ประเด็นที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นมี 4 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์ย่อย รายละเอียดมีดังนี้

1. กลยุทธ์หลักด้านส่งเสริมนโยบายพัฒนาจิตอาสา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน และจัดให้มีสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ให้เป็นสัดส่วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์การวางแผนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน โดยมีการกำหนดทิศทางหรือวิถีทางในการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้งานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์วิธีในการดำเนินงานและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางวิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้โรงเรียนบรรลุถึงภารกิจและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เซอร์โต และปีเตอร์ (Certo S.C. and Peter J.P. 2011. Strategic Management : Concepts and Cases. 2nd ed. New York: McGraw-Hill) ได้กล่าวว่า การกำหนดกลยุทธ์เป็นการพิจารณาออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อนำไปปฏิบัติแล้วทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม จุดอ่อน-จุดแข็งที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการขององค์กร เพื่อที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนรู้ว่าตนเองอยู่ ณ จุดใด ต้องการจะไปทิศทางใดและจะไปถึงจุดนั้นด้วย วิธีใด ที่จะนำไปสู่การกำหนดทิศทางในการพัฒนากลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย บุญมาหนองคู (พิชัย บุญมาหนองคู. 2557. การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม) ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยการนำคุณธรรมจริยธรรมมาพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ซึ่งการพัฒนาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาค ส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กลยุทธ์ด้านส่งเสริม นโยบายพัฒนาจิตอาสา ประกอบไปด้วย 1) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ 2) จัดทำแผนงานและนโยบาย และ 3) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนากิจกรรมจิตอาสา จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่มีความสำคัญต่อกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีกลยุทธ์ในการจัดทำแผน มีวิสัยทัศน์ และจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้รัดกุมและชัดเจนในการสร้างอัตลักษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาจิตอาสาของนักเรียน ถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนขาดวิสัยทัศน์หรือมีวิสัยทัศน์ที่ไม่ดี ไม่ชัดเจนก็ย่อมส่งผลให้การบริหารโรงเรียนขาดทิศทางและไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

2. กลยุทธ์ด้านการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ร่วมกับชุมชน เพื่อให้ นักเรียนมีการพัฒนาสาธารณะประโยชน์โดยช่วยเหลือผู้อื่นไม่หวังสิ่งตอบแทน และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดให้ครูและผู้มีส่วนร่วมได้มีการติดตามกิจกรรมเสริมสร้างจิตอาสาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในโรงเรียนและส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำคู่มือ แนวทางการวัดและประเมินผลคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนักเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จเร พัฒนผล (จเร พัฒนผล. 2561. กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี. คุษณินิพนธ์ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน มี 4 แนวทาง ประกอบด้วย แนวทาง ที่ 1 ส่งเสริมนโยบายพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน แนวทางที่ 2 ด้านการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการจิตสาธารณะ แนวทางที่ 3 ด้านการพัฒนากิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สู่จิตสาธารณะ และแนวทางที่ 4 การส่งเสริมความเข้มแข็งของสถานักเรียน เพื่อการปลูกกระแสจิตสาธารณะอย่างยั่งยืน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กลยุทธ์ด้านการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา ประกอบไปด้วย 1) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรสู่จิตอาสา 2) ส่งเสริมกิจกรรมด้านจิตอาสาทั้งในและนอกห้องเรียน และ 3) ส่งเสริมและพัฒนาการวัด ประเมินผลจิตอาสาตามสภาพจริง จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่มีความสำคัญต่อกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้มีส่วนร่วม ได้มีการติดตามกิจกรรมเสริมสร้างจิตอาสาของนักเรียนอย่างเป็น ระบบ โดยมีนิเทศ วัดประเมินผลคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนักเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินไปใช้

3. กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมและ ร่วมมือกันในการณรงค์และเปิดเวทีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างองค์กร เอกชน ชุมชน และโรงเรียนอื่น และมีการพัฒนาเครือข่ายสถานักเรียนโดยเน้นปลูกจิตอาสาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการ ส่งเสริมและสนับสนุนสถานักเรียนและผู้มีส่วนร่วมของการพัฒนาเครือข่ายสถานักเรียน เพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2562. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบกลไกการเสริมสร้างวินัย นักเรียนใน สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด) ได้กล่าวว่า การเป็นจิตอาสามีความสุขเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่นและ สังคมส่วนรวมด้วย สิ่งของ เงินทอง เวลา แรงกายและสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์อย่าง สมควร โดยไม่ หวังผลตอบแทน และอำนวยความสะดวกในส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตั้งใจ ทำงานส่วนร่วมจนสำเร็จ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาการ์ (Akkar, Z. M. 2005. The changing publicness of contemporary public spaces: A case study of the Grey's monument area. Dissertation Abstracts International, 84(06), 2087-A.) ผลการวิจัยพบว่า มีการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะด้วยการเปิดให้มีพื้นที่สาธารณะหรือเวทีสำหรับคนในชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนคือ 1) วางแผนและการออกแบบกิจกรรม 2) การลงมือปฏิบัติ 3) การจัดการและดูแลรักษา และ 4) การใช้ส่วนต่าง ๆ ด้วยความเคารพปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย บุญมาหนองคู (พิชัย บุญมาหนองคู. 2557. การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. คุษณินพนธ์การศึกษาคุษณินบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม) ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยการนำคุณธรรมจริยธรรมมาพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีแนวทางปัจจัยในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา ประกอบไปด้วย 1) ส่งเสริมโครงสร้างและพัฒนาทักษะผู้นำ 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน และ 3) พัฒนาเครือข่ายสถานักเรียนเน้นปลูกจิตอาสาอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ในด้านนี้จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่มีความสำคัญต่อกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับจิตอาสาในด้านการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และบูรณาการสถานักเรียนโดยจัดประชุมสถานักเรียน เพื่อเพิ่มทักษะการเป็นผู้นำที่ดีและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างของสถานักเรียน

4. กลยุทธ์ด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสู่จิตอาสา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมแนะแนวในการพัฒนาจิตอาสาณักเรียน โดยสนับสนุนกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการนำเสนอจุดประกายความคิดในการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความมุ่งมั่นด้านจิตอาสา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม เน้นความเป็นระบบ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนาด้านจิตอาสา สอดคล้องกับแนวคิดของ สายฤดี วรกิจโกศาทร (สายฤดี วรกิจโกศาทร. 2552. การศึกษาคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ได้กล่าวว่า การพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์นั้นถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญยิ่งของแผนการพัฒนาประเทศและตามความมุ่งหมายของการศึกษาไทย เพื่อสร้างให้คนไทยได้มีความรับผิดชอบต่อตัวเองต่อสังคมและเพื่อให้เป็นคนที่มีความดี มีคุณธรรม จริยธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรกร สีทองดี (ภัทรกร สีทองดี. 2559. การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คุษณินพนธ์ปรัชญา คุษณินบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบในการพัฒนาการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มี 8 แนวทาง ได้แก่ การทำงาน

เป็นทีม การฝึกพูด การโต้ว่าที่ การฝึกพูดการโต้ว่าที่ การอาสาสมัคร การฝึกงาน การปลูกฝัง การอบรม และการยกย่อง 2) ผู้ประเมินส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันในระดับ มากที่สุดมี 6 แนวทาง ได้แก่ การทำงาน เป็นทีม การฝึกพูด การโต้ว่าที่ การอาสาสมัคร การฝึกงาน การปลูกฝัง การอบรม และการยกย่อง ส่วนการโต้ว่าที่ และการฝึกพูด มีความเห็นพ้องต้องกันในระดับมาก

ประเด็นที่ 3 การประเมินและรับรองกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นกลไกหลักในการจัดทำกลยุทธ์ และให้ความสำคัญกับผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เนื่องจากในทุกกลยุทธ์มีความซับซ้อนซึ่งไม่สามารถบริหารจัดการแบบเดี่ยว ๆ ได้ ผลการประเมินและรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ผลการประเมินและรับรองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.48 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 3.51 โดยเรียงคะแนนจากด้านที่มีค่ามากที่สุดไปหาน้อยสุด ดังนี้ ความมีเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่าเป็นการรับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์มีดังนี้

ด้านเชิงนโยบาย

1. กลยุทธ์ด้านส่งเสริมนโยบายพัฒนาจิตอาสา ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและโครงสร้างในการพัฒนาจิตอาสาของนักเรียน โดยนำจุดอ่อนและจุดแข็งของโรงเรียน เพื่อพัฒนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาไว้อย่างชัดเจนและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์
2. กลยุทธ์ด้านการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา ผู้บริหารควรผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง โดยมอบหมายให้ครูมีการสอดแทรกกิจกรรมในการเสริมสร้างจิตอาสาไว้ในแผนการจัดการเรียนการสอนด้วย
3. กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา ผู้บริหารควรนำผลการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน
4. กลยุทธ์ด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสู่จิตอาสา ผู้บริหารควรนำผลในประเด็นที่เป็นจุดเด่นและจุดด้อยที่ควรพัฒนาในกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัด และความสนใจของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

ด้านเชิงปฏิบัติการ

1. กลยุทธ์ด้านส่งเสริมนโยบายพัฒนาจิตอาสา ผู้บริหารควรมีกลยุทธ์การวางแผนในการพัฒนากิจกรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน โดยนำจุดอ่อนและจุดแข็งของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

2. กลยุทธ์ด้านการเรียนรู้บูรณาการสู่จิตอาสา ผู้บริหารควรมีการประเมินไปใช้ในการพัฒนาจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง และมอบหมายให้ครูสอดแทรกกิจกรรมในการเสริมสร้างจิตอาสาไว้ในแผนการจัดการเรียนการสอนด้วย

3. กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสา เพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน

4. กลยุทธ์ด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสู่จิตอาสา ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัด และความสนใจของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาความรู้ทักษะด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาให้กับนักเรียน โดยแยกประเด็นในกิจกรรมที่ควรจะพัฒนา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาจิตอาสาของนักเรียนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่อื่น หรือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพการบริหารจัดการต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งทางคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียน และศึกษาวิจัยเชิงลึกในแต่ละกลยุทธ์ของโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียนในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่การศึกษาอื่น

4. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจที่มีต่อจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2551). คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.

จเร พัฒนผล. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด

จันทบุรี. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย:

มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์

อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น. บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิชัย บุญมาหนองคู. (2557). การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต, สาขาการ

บริหารจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ภัทรกร สีทองดี. (2559). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ:

กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหาร

การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สายฤดี วรกิจโกคาทร. (2552). การศึกษาคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมใน

ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).

สุริยเดว ทรีปาตี. (2557). ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยที่มีความอ่อนแอ. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563,

จาก <http://www.thaihealth.or.th/tag/สุริยเดว%20ทรีปาตี>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรง

พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). การวิจัยและพัฒนารูปแบบกลไกการเสริมสร้างวินัย นักเรียนใน

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น. (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

Akkar, Z. M. (2005). The changing publicness of contemporary public spaces: A case study of the Grey's monument area. Dissertation Abstracts International, 84(06), 2087-A.

Certo S.C. and Peter J.P. (2011). Strategic Management : Concepts and Cases. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.